IX. évfolyam. Arad, 1894. November 22. Csütörtök. 270-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG: az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint. Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt. 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL: ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)
Telefon-szám: 151.

Végletek.

Budapest, november 21.

—a— Két ellenkező hatás zudul fel most nálunk a közvéleményre: egyik a *Kossuth* Ferencz-féle közjogi izgatás, a másik a *katholikus néppártnak* megalakulása. Mindkettő a nép elemi erejü szenvedélyeinek felkavarására czéloz, s ha kifejlésében akadályra nem talál, vihar lesz belőle, mely végzetes veszélynek teheti ki a magyar állam s a magyar nemzet létalapját.

Kossuth Ferencz souverain felségjogu parlamentet hirdet, mely az 1793-iki franczia konvent mintájára többségében *egyedüli* törvényhozó, s csak ha ennek határozatait a király föltétlenül szentesiti, egyedül akkor ismeri el annak alkotmányosságát. E felfogás egyenesen megtagadja az ezer éves magyar közjogot, mely szerint törvény csak a képviselőházi s felsőházi többségek egyező akaratából s annak a koronás király által való szentesitéséből származhatik. Loyalitása csak addig tart, mig a király föltétlenül alá rendeli magát a parlament akaratának, ellenkező esetre fenyegetőzik, mint most Debreczenben tette a 48-as honvédek küldöttségéhez intézett beszédében. S az alföldi városok népe ezernyiről tizezernyire szaporodó tömegekben ujjongja őt körül, a debreczeni banketten állva hallgatják, mint fejedelmi toasztokon szokás, s őrülten tapsolják felköszöntőjét, s midőn egy debreczeni lelkész a Kossuth-mámorból perczre magához tér, s ő Felségére, Magyarország bölcs, jó, alkotmány-tisztelő e népe-szerető királyára emel poharat, a czigánybanda — bizonynyal nem a maga fejéből, de a bankettezők egy részének megbizásából — tus helyett annak a hirhedt német-csufoló nótának elhuzásával felel rá, mely a vonatkozásban nyilt felségsértést involvál! S a lapok, melyek e jelenetet agyonhallgatni próbálták, bizonynyal nem azért tették, mintha a magyar nemzet jóhirnevét tönkretehető ezen arczpiritó fordulat gaz rendezőit a banket közönsége érdeme szerint rögtön meglinchelte volna.

Ez az egyik hatás: az illoyális, a forradalmi, mely a magyar nép heves szabadságszeretete révén akar belopódzani a szivekbe.

S ott van a másik, mely a *székesfehérvári kath. gyülésből* indult ki, s mely a kath. néppártot már meg is alapitotta. Ez meg egyenesen a parlamentáris alkotmányosság ellen tör, azon vváddal, hogy annak segélyével a mostani kormány a keresztény vallás szentségeit akarja lábbal tiporni, s fraternizál az ellenséges nemzetiségekkel ezek szövetségeért, melynek diadal esetén bizonyára drága ára lenne: az egységes Magyarországnak föderalista töredékekké mállasztása s ezekben a magyar nemzetnek halálra gyöngülése.

Egyik oldalon a szabadságszeretetnek függetlenségi vágyak s szenvedélyek viharává dagasztása s másik oldalon a vallási fanatizmus vészangyalainak szárnyra bocsátása, polgár- és vallásháboru!

Ez következik be, ha megakadályozásra nem talál.

. . . Nem hallatszik-e be vajjon a képviselőház ablakain a keletkező vihar zugása? S nem döbbenti-e meg a királyhűség, az 1867-iki közjogi rend s a józan szabadság hiveinek sziveit?!

A nemzeti párt ezekhez tartozik a maga állitása szerint, s mégis a szélsőkkel versenyezve ostromolja ama nemzetbiztositó kincsek egyik legerősebb védőjét: *Hieronymit.* Kormányt vél támadni csak, midőn rendszert ás alá a felforgatás számára . . .

BELFÖLD.

A Kossuth-ribillió.

A turini trónpraetendens Kossuth Ferencz tiszteletére Debreczenben rendezett kivilágitás alkalmával üdvös fenyitékben részesitette az utczának lelkes szuvrén népe a gyertya kimélő takarékos cziviseket, s teméntelen ki nem világitott ablakot bevert. A hazug szélbali sajtó nagyon szeretné eltussolni ezt a „hazafias tüntetést“, és azt akarja elhitetni a világgal, hogy mindössze is csak két szabadelvü embernek ablakát zuzták be, azt is nem a Kossuth-rajongók, hanem felbérelt agentprovokatőrök tették, még pedig azért, mert a két szabadelvü párti közül egyiknek apósánál volt Kossuth Ferencz megszállva, a másik pedig melegen üdvözölte a vendéget a Csokonay-társaság ülésén. Miután az ily együgyü és rosszakaratu hazugságra a nyomon járó czáfolat a legillőbb felelet, egy pár illetékes és mindenesetre páratlan ellenzéki ujság tudósitását idézzük. A „Debreczeni Hirlap“ keddi száma szépitőleg ezt mondja az esetről:

A tüntetések.

„Tegnap mi is hirt adtunk arról, hogy vasárnap este mikor a nép a honvédsiroktól a városba visszatelé öszönlött, a hatvan-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Nemzeti szellem az irodalomban.

— Irta: Szikiay János dr. —

Egy nemzet szellemi élete, kulturája irodalmában tükrözödik vissza. Irodalma gazdagságából és tartalmasságából következtethetünk müveltségének fejlettségére. Még az anyagi téren, vagy a müvészetek különböző ágaiban megért sikerei sem itélhetők meg e sikert feltüntető irodalmi alkotások nélkül.

Midőn tehát a nemzeti szellem életéről akarunk tudomást szerezni, meg kell találnunk az irott alkotásokban magát a szellemet. Nem elég, hogy a nemzeti nyelv szavaival szóljon hozzánk, de ismerjük föl rajta a nemzeti sajátságokat, az észjárásának azt a jellemző tipikusságát, mely a nemzet minden tagjával többé-kevésbé közös, melyet ösztönszerüleg mindenki örömmel megérez, a mint idegenkedve érzi meg annak hiányát. Definiálni nem lehet ezt a szellemet; nyilatkoznia kell annak a felfogásban, a gondolatok kifejezésében, a szavak helyes alkalmazásában, azok szinében; legkevésbé a tárgyban, hanem annak feldolgozásában kell nyilatkoznia a nemzeti szellemnek, a mint az ráüti bélyegét a franczia és angol klasszikusok idegen tárgyu müveire is. Kétségkivül ajánlatosabb és a nemzeti szellem kifejezésére alkalmasabb az a tény, melyet a szorosan vett nemzeti életből veszünk; de feltétlenül nem szükséges, sőt éppen a tárgyválasztás kizárólagossága ejtette tévedésbe eddig azokat, a kik a nemzeti irány kultiválását követelték; mert tulságos következetesség utjára lépve, elfelejtették, hogy egyrészt a tudományos irodalom a legtöbb esetben idegen dolgot kénytelen szemlélődése tárgyává tenni, másrészről belletrista fantáziája nem zárhatja el magát egy ország geográfiai vagy etnografiai határköveivel.

Nem a tárgy választásában nyilatkozik tehát a nemzeti szellem, hanem az iró előadásában. Ugy kell azt megjelenitenie előttünk, hogy megértsük és megérezzük benne azt, ami természetes nemzeti gondolkodásunknak megfelel, vagy szivünket megkapja, ami összhangban áll a mi sajátos, minden idegentől különböző életmódunkkal és életfelfogásunkkal, haszonnal tanulhassuk meg belőle azt, ami a nemzeti élet és müveltség eredeti alapokon való fejlesztését megsegitheti. A tudományos irodalom előtt folyvást ott lebegjen a czél, hogy ne csak általános tudás matériáját adja, hanem eszközt adjon a nemzet kezébe a saját szellemében való müvelődés tökéletesitésére. A szépirodalom ne tévessze szem elől, hogy eredeti képet kell olvasói előtt feltárnia, melyben még akkor is, ha idegen ruházatu alakokat lát, önmagát lássa cselekedni s önmagát hallja beszélni, szóval önmagát találja föl erényeiben és hibáiban, azok emeljék önérzetét, emezek sarkalják a magába szállásra, megtisztulásra.

Sajnos, hogy mai napság nem igen dicsekedhetünk irodalmunkban a nemzeti szellem ápolásával. Még csak nem is keressük. Tudományos irodalmunk és szépirodalmunk csekély kivétellel idegen levegőben él, nem egyszer készakarva. Tudományos életünk ujjáébredése még sokkal koraibb keletü, hogy sem megmenekülhetne egyhamar az értelmiség nagy rokán álló külföldi tudományos élet hatásától. Meg aztán a tudomány anyaga is olyan, mely mintegy magával hordja a kozmopolitizmust, akár a müvészet; noha a gondolkozás restsége vagy kényelmessége hajlandó nemcsak hinni, hanem hirdetni is, hogy a tudomány merőben nemzetközi, melynek a nemzeti szellem csak ártalmára van. Oriási tévedés ez, a német-iskola aberrációja, amit különben nekünk nem kell megczáfolnunk, mert tényekkel czáfolják meg az angol, franczia és olasz tudósok nemzeti szellemtől áthatott, de egyetemes tudományos becsszel biró müvei. Mindazáltal, mondjuk, tudományos irodalmunk nagyfoku nemzetietlensége, mely még a történelmi müvekben is meghonosodott, a mi viszonyaink közt még menthető; de meg nem bocsátható

utczán, vár-utczán, nagy-mester-utczán és a Csokonai-szobortájékán többeknek ablakait bezuzták."

Hogy ez a kedélyes inczidens, mely többek ablakába került, milyen mérveket öltött, arról a szintén ellenzéki „Nagyvárad" alábbi sürgönye számol be:

»**Debreczen**, nov. 19. (Saját tud. táv.) Debreczenben elmult éjjel *óriási Kossuth-tüntetés volt. 300 ki nem világitott ablakot betörtek. Egy tekintélyes debreczeni polgár hadnagy fia karddal rontott ki. A rendőrség közbelépett és megakadályozta a nagyobb bajt.* A sokaság a Hatvani- és Várnagy-mester-utczákon bezuzta a kivilágitatlan ablakokat. A Kossuth-nótát énekelve, a pecsovicsokat abczugolták. Beverték Reindl százados ablakait, a kinek apósánál Kossuth szállva volt, valamint Géresy Kálmánét, aki a Csokonay-társaság ülésén Kossuthot üdvözölte. *A rendőri jelentés 300 bevert ablakot emlit.* Letartóztatás nem történt.

Végül a „Debreczeni Ellenőr"-t idézzük, még mely lap szintén foglalkozik az esettel s a többi közt ezeket irja: „A honvédsiroktól a nép fáklyafénynél és a tüzoltó zenekar zenéje mellett tért vissza a Békényházhoz. A ki nem világitott ablakokat törni, zuzni kezdte. A Hatvan-, a Vár-utczák és a mellékutczák vandal rombolás képét mutatják s nehány egyházi épület ablakai is be vannak törve. A hatvan-utczai kerületben rendőrségi jelentések szerint majd kétszáz ablak lett áldozata a nép dühének, a péterfiai kerületben is 85 ablaktáblát vertek be. Gratulálunk azoknak, a kiket illet."

—

Furcsa loyalitás. A debreczeni napok utóhangjai foglalkoztatják még folyton a közvéleményt, és mind általánosabbá s fokozottabbá lesz a felháborodás, a mint a Debreczenben lefolyt felségsértő tüntetések mámorából egyes momentumok utólag jobban kidomborodnak. A többi között kinos feltünést kelt mindenfelé Kossuth Ferencznek egy tapintatlan kijelentése, melyet a honvédekhez intézett beszéde közben tett, midőn t. i. a szabadság-hősök érdemeit méltatva igy szól: „Bennünk is meg van az elhatározás, hogy hasonló esetben készek vagyunk hasonlóttenni." Hát hogy a magyarokra is jöhetnek, sőt bizonyára fognak jönni a történet jövendő korszakaiban nehéz napok, az bizonyos, valamint az is, az utókor sem fogja a fenyegető katasztrófák bekövetkeztét ölbe tett kezekkel nézni. De hogy ezen eseményeket épen a 49-iki véres napokkal hozza kapcsolatba, melyekhez hasonlókban — ugymond — hasonlókép járunk el, és ezt teszi ugyan azon király által védett és fentartott alkotmányos, békés éra idejében, kivel a szörnyü végzet ama napokban szembe állitotta volt a nemzetet, de a kivel azóta több mint 4 évtizeden át békében él: ez igen furcsán jellemzi Kossuth Ferencznek uton-utfélen hangoztatott loyalitását. Annyit mindenesetre állithatni, hogy az a bizonyos drótos tót vagy hottentota nem csinálhatta volna ezt a dolgát — kevésbé tapintatosan.

—

A tegnapi minisztertanács hir szerint megbeszélés tárgyává tette a Kossuth Ferencz debreczeni látogatása alkalmával előfordult, eléggé nem kárhoztatható tüntetést s megállapitotta a választ, melyet a miniszterium egyik tagja az e tárgyban előterjesztendő interpellációra adni fog. Hir szerint foglalkozott a minisztertanács avval is, hogy a politikai helyzetre való tekintettel fölkéressék a korona a fölterjesztett egyházpolitikai törvényjavaslatok mielőbbi szentesitésére. Képviselői körökben valószinűnek tartják, hogy a kabinet feje a legközelebbi napok során Bécsbe fog utazni.

—

Összefüggő szálak. Ezen a czimen a következőket irja a Nemzet: A képviselőház folyosóján, a hol kedden élénk beszélgetés folyt a Székesfejérvárott és a Debreczenben történtek fölött, nyiltan beszélték, hogy a debreczeni famózus czigányozás értelmi szerzője az a bizonyos uri egyén, a ki szélső ellenzéki létére mindenkor szolgálatra kész eszközül adta oda magát a klerikális reakcziónak a szabadelvű reformokkal szemben. Többen még meg is botránkoztak e föltevésen, mert hisz ilyen lealacsonyodás ép olyan kevéssé fér meg a klerikális főuri izléssel, mint a mellverdeső szélsőbali néptribunság fitogtatott allürjeivel. De a kik számot vetnek az események pszihologiájával, azok megtalálták az összefüggést a székesfejérvári reakczionárius szemforgatás és a debreczeni botrányosan felháborító eset között. Ma ezeket a szálakat a magyar ultramontán lap nyiltan összeköti. A Kossuth Ferencz dolgaiért a szabadelvűpártot és a kormányt teszi felelőssé. Fölfelé bevádolja a kormányt és pártját. Azonban nem eléggé óvatos. A hipokrita szemforgatás köpenye alól kilátszik a lóláb. Ugyanebben a számában közölt másik czikkében ugyanis a legbensőbb egyesülésre hivja fel a katolicizmus küzdelmére a közjogi alap ellenzőit, ez alatt a jelszó alatt: Első a vallás azután az ország érdeke. „A közjogi alap, még a kormányforma is közömbös", ha a katolikus érdekek védelméről van szó. Ha a magyar ultramontánizmus igy fogja fel a czél érdekében használatos eszközöket, csakugyan legjobb, ha ügyeinek intézésére valamelyes szélsőbaloldali fogas fiskálist választ. Csak azután azt ne követelje, hogy akcióját tiszteletreméltónak tartsák.

A debreczeni felségsértés.

Arad, november 21.

A hirhedtté vált debreczeni áldomáson előfordult gyalázatosságokat most az ellenzéki lapok minden áron el szeretnék tusolni, vagy hamis hiresztelésekkel azoknak élét venni. Hát ebben a törekvésben semmikép sem láthatjuk a magyar nép jóhirnevének megvédése iránti igyekezetet, hanem csakis azt a czélzatot, hogy az országháborító népámitók tovább is folytathassák üzelmeiket s abban a felháborodott közvélemény ellenhatása vagy a kormány által meg ne akadályoztassanak. De minthogy a titkolódzás épen csak a további rendbontás és néplázitás zavartalan folytatására szolgálna, hazafiui kötelesség a szélbali kortes-körut által felidézett felségsértő irányzatok- és kihágásokról a leplet teljesen lerántani.

A hazug hiresztelésekben járatlannak épen nem nevezhető B. H., mely először hozta a debreczeni politikai orgia leplezetlen ismertetését, most jobb ügyhöz méltó bátorsággal visszaszijja saját tudósitását, midőn keddi számában igy hazutolja meg azt az igazságot, a melyet egy önfeledt pillanatban hozott:

„Hétfői számunk nagy táviratának egy passzusát oda igazitjuk, hogy a czigány játszotta ugyan a Jaj be hunczot-ot, de a közönség lepisszegte s a banda elhallgatott."

Ezt a hazug szépitgetést most más vidéki szélbali ujságok is széltiben terjesztik, mert persze, hogy meg volna mentve a drágalátos bankettező társaság becsülete, ha egy pár részeg embernek — kikre azt is rálehetne fogni hogy agent provokatörök voltak — nyakába lehetne varrni az egész botrány ódiumát. De hát ezt bizony nem lehet többé tenni; tapsolt biz ott a félezer dicsérő nagy többsége, még pedig tüntetőleg, a mint az alábbiakból kétségtelenül kitünik.

A „Nagyvárad" szerkesztője, Sas Ede, ki maga is jelen volt a banketten, igy irja le lapjában a jelenetet: „A bántó, odiozus nóta, mintha gunyolása, arczulcsapása lett volna az egész felköszöntőnek. A czigány zenekar a „Jaj be hunczut a német" nótáját zenditette rá. Egy percznyi csönd, — s akkor kitört az elragadtatott tüntetés. A gunyos nótát viharosan tapsolni kezdték." A társaság intelligens részét felháborította a demonstratió; rohantak a czigányhoz, a ki most már a „Megállj német"-tel duplázott rá a mulatságra s a ki, kérdőre vonatván,

---

Nem bocsátható meg főleg az az idegen szellem, mely az egyetemi előadásokon uralkodik, mely idegen nemzetgazdasági elméletekkel, észjogi fogalmakkal, idegen, a mi természetünktől merőben távol álló filozófiai okoskodásokkal rontja meg a fiatalság nemzeti irányba könnyen hajlitható gondolkozásának szüz talaját s meggyötri olyan magyartalan kifejezésekkel, melyeknek borzalmassága minden ép érzékü embert iszonyattal tölt el a biróságok aktáiban, az ügyvédek beszédeiben és irataiban, a professzor és orvosok könyveiben.

A szépirodalomban meg már nem szomoruságos hiba, hanem egyenesen bün az idegen szellem tulterjeszkedése a nemzeti fölött. Éppen a szépirodalomnak a feladata az, hogy elvigye csöppenkint az eszméket a legszerényebb képzettségü személyek lelkébe is, müvelje érzéküket, serkentse gondolkozásukat, belevonja bizonyos arányban lényüket abba a nagy harczba, melyet az egész emberiségnek kell vivnia haladásáért, de a melyben korlátolt erejük miatt nem vehetnek részt teljes mértékben. A mig a tudományos irodalmat ugy tekinthetjük az eszmék harczában, mint nagy folyamot, mely sziklából termő földet készit, vagy virágzó téreket uj görgeteggel borit el és ismét uj természetnek veti meg alapját, — a szépirodalom apró szemü harmat, mely a millió füszálat és virágot táplálja. A nemzeti életben tehát aránylag rövidebb idő alatt tartósabb és nagyobb károkat okozhat, ha hiányzik belőle a nemzeti szellem, mert elfojtja vagy elcsenevészteti a nemzeti életnek csiráit.

Az utolsó években az idegen iskolákat utánzó felekezetek egész tömege keletkezett irodalmunkban. Ellentétben azzal a téves felfogással, mely a nemzeti szellemet egyedül a népiesben kereste s tulságba vitte a paraszttörténeteket, merőben hadat üzent mindennek, a mi magyar. Egyedül a nyelvet tartotta meg, azt is kegyetlenül kiforgatva a maga valójából, megtartotta csupán azért, mert magyarul olvasókhoz mégis csak magyar szavakkal lehet beszélni. Ezeknek az irói felekezeteknek tagjai, akik egyedül üdvözitő egyházakat csinálnak a maguk társaságaikból, melyek szimbolizmusra, naturalizmusra és mindenféle irodalmi eretnekségre esküdnek, hova-tovább nagyobb kárt tesznek a magyar nyelv szellemén — noha azt vindikálják maguknak, hogy zamatos magyarsággal egyedül ők irnak — amint akár a Kazinczy utáni nyelvujitók, vagy a mult évtized magyartalan tanárai. Kicsavarják önkényesen a szinezés bizarrsága végett a magyar kifejezésnek értelmét, s az ujonnan alkotott ellentétes fogalmak szárnya alatt a nemzeti irodalomba a nemzeti élettől és jellemvonásoktól merőben távol álló szellemet csempészik be. Szükségtelen példákkal bizonyitanunk; érzik ezt mindnyájan, akik ma a nemzet lelkét keresik, de csak elvétve találják meg szépirodalmunkban.

Pedig a nemzeti szellem megnyilatkozásának a szépirodalomban politikai fontossága is van. Minden morzsa, melyet lehántunk a nemzeti gondolkozásról, a nemzeti érzület önállóságát támadja meg. Fölötte szükséges tehát, hogy a magyar irók ne távozzanak el idegen fantazmagóriák kedvéért hazájuk ősforrásától. A kik belesztek az idegen szellem utánzásának betegségébe, siessenek kigyógyulni belőle. Idegen szellemü irataik kelthetnek ugyan feltünést ideig-óráig, természetesen azok előtt, a kik az eredeti szellemmel annak eredeti forrásánál meg nem ismerkednek, a mikor szánalmasnak fogják tartani utánzásukat. A nemzeti kultura terményei közt azonban nem lesz más helyük, mint a növénygyüjteményekben az édes, de mérges maszlagnak. Csakhogy éppen ez a baj, hogy az avatlanok nagy tömege könnyen megmérgeződik a maszlaggal; azért rajta kell lenni mindenkinek, a ki a magyar nemzeti kulturát előmozditani kivánja, hogy a méreg kiirtassék. Magyar társadalom csak magyar szellemü irodalom által nőhet nagyra s erőssé, a magyar nemzeti állam sem képzelhető erős magyar társadalom nélkül. A magyar nemzeti szellemü irodalom előmozditása tehát nem csak kulturális, de nemzeti, állami érdek is.

felelte, hogy nekiadaltvalaki paranosolta.

Ebből a közleményből tehát az is világos, hogy a czigány nem véletlenségből zenditette rá a csufondáros nótát a felköszöntőre, mint azt ismét más ellenzéki lapok elhitetni szeretnék. Különben a „Debreczeni Hirlap“ mely ezt az enyhitő körülmény,t kieszelte, a tapsot maga is beismeri, midőn hétfői számában a jelenetről következőleg ir: A czigány pedig valószinüleg nem is hallva a beszédet, tuss helyet elkezdte huzni azt a jól ismert régi nótát, mely a németet aposztrófálja. Erre a közönség tüntetően tapsolni kezdett.“ Ugyanezen ellenzéki ujságnak — melynek egész törekvése a botrányt szépitgetni — tegnapi száma még határozottabban kiszinezi a tömeges rüpőkséget, midőn előtte való nap hozott állitását is megczáfolva igy irja le az esetet:

„A czigány rövid tust huzott (?) és midőn erre valaki oda szólt, hogy huzza azt a nótát, hát rázenditett a már annyiszor játszott jaj de hunczut a német-re. Eddig még csak egy kis kellemetlenség volt az egész. A tapintatlanság ott következett, hogy erre valóságos tapsvihar, lázas tüntetés támadt Százan is felugráltak, éltették a czigányt és perczekig tüntetőleg tapsoltákaztanótát...

És a tapintatlanságra az igazi koronát Kiss Albert tette föl, midőn már megtörténvén, hogy a király éltetésekorsenkisem állt föl és megtörténvén a hunczut nóta elmuzsikálása és a rákövetkezett tüntetés, ő ezek után provokálta, hogy Kossuth Ferencz éltetésére mindenki álljon fel.

Mindenki fel is állott.

Hasonló értelemben ismerteti az esetet a P. H. is, a mely eddig mindig bizonyos jóakarattal kisérte Kossuth Ferencz furcsa szereplését, és hozzá teszi, miként a belügyminiszter intézkedett, hogy a felségsértő tüntetés közvetlen előidézői törvény elé állitassanak.

Hát bizony tapsoltak ott százával, tüntetőleg, viharosan, lázasan a czélzatosan felidézett felségségsértésnek, s mivelhogy igy történt, hát nem szépitgetés kell oda többé, hanem — seprő.

Wekerle a helyzetről.

— A miniszterelnök beszéde. —

Wekerle Sándor miniszterelnök a tegnapi országgyülésen érdekes nyilatkozatokat tett a politikai helyzetről. Beszédét itt adjuk szószerint:

T. ház! Talán teljesen felesleges annak bizonyitgatésával foglalkoznom, (Halljuk! Halljuk!) hogy a Székesfehérvárott mult vasárnap megtartott népgyülés elveivel, az ott kifejtett politikai programmal nemcsak egyet nem értek, hanem azokat egyenesen veszélyeseknek tartom. (Elénk helyeslés.) Nagyon sajnálom, hogy ily programmok állittatnak fel. Talán egyénileg, mint a kormány tagjának, leginkább van okom sajnálni ily programmokat, melyek a mellett, hogy veszélyesek, hogy alkalmasak Magyarország köznyugalmát megháboritani, egyenesen ellenünk is vannak irányitva. (Elénk helyeslés jobbfelől.) De vannak t. ház, alkotmányos országban közkincsek, melyeket mindenekelőtt meg kell óvni még akkor is, ha e közkincsekkel egyesek talán veszélyes tendenciókat követnek és ha azok ellenünk is irányulnak. E közkincsek egyik legnagyobbika a véleményszabadság, a szólásszabadság. (Általános helyeslés.) En azt hiszem, hogy ha mint alkotmányos ország akarunk szerepelni, nem egyes rendőri intézkedéseket kell tenni, hanem mindaddig, a mig végveszély elő nem áll, preventiv intézkedésektől óvakodnunk kell, és ha veszélyes tendenciákat látunk, akkor más téren kell fellépnünk, a mely minden intézkedésnél hatalmasabb, s ez az erkölcsi tér, az argumentáczió tere, a meggyőződés tere. (Elénk helyeslés.) Én bizom Magyarország józan közvéleményének itélő képességében (Helyeslés), én bizom a közvéleménynek erejében is, hogyha ezen erkölcsi támogatásban fognak részesülni a parlament egyes faktorai részéről is, akkor ily veszélyes tendenciák nem fognak érvényesülhetni. Meg fognak nyilatkozhatni, ám nyilatkozzanak is meg, de érvényre jutni s valóban veszedelmeket maguk után vonni képesek nem lesznek. (Elénk helyeslés.) Ennyit vagyok bátor megjegyezni Herman Ottó képviselő urnak.

További megjegyzésem az, hogy legyen meggyőződve a t. képviselő ur, hogy ha akár ezen alkalommal, akár bármely más alkalommal azt tapasztalnók, hogy a véleményszabadsággal, a szólásszabadsággal visszaélnek és a törvénytelenségek terére lépnek: akkor feladatunk és kötelességünk azok megfelelő megtorlása iránt azonnal intézkedni. (Helyeslés a jobboldalon.) Nekem nincs tudomásom, hogy ezen a székesfehérvári nagygyülésen a talán elfogadhatatlan, a talán veszedelmes politikai véleménynyilvánitáson kivül oly cselekvények, oly nyilatkozatok is történtek volna, melyek köztörvényeinkbe ütköznek. Ha meggyőződnénk róla, hogy ilyenek történtek: legyen meggyőződve a tisztelt ház, hogy azok megtorlása iránt nem fogunk késni, a szükséges intézkedéseket megtenni. (Elénk helyeslés.)

Ami az egyházpolitikai törvények szentesitési kérdését illeti, (Halljuk! Halljuk!) erre röviden csak annyit vagyok bátor válaszolni, hogy nekem teljes meggyőződésem és hitem, a politikai előzmények után mást fel sem tételezhetek, mint azt, hogy ezen törvények szentesittetni fognak. (Ugy van! a jobboldalon.) Eddig azonban még nem láttam elérkezettnek az időt arra nézve, hogy ezen törvények szentesitése iránt, kérve, sürgető lépéseket tegyek. Epp ezért mindazon hirekkel szemben, melyek a napi sajtóban korpoltáltatnak, mintha akár én, akár pedig a honvédelmi miniszter ur, e tekintetben lépéseket tettünk volna, a leghatározottabban kijelenthetem, hogy e tekintetben eddig ő felségénél kérőleg nem léptünk fel. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem léptünk fel azért, mert habár a szentesitést szükségesnek, elmaradhatatlannak tartjuk is, nem tartottuk volna eddig ildomosnak azt, hogy sürgetőleg lépjünk fel ő felsége elhatározásának kikérésére. (Helyeslés a jobboldalon.) De legyen meggyőződve a t. ház, hogy miután magam is azon politikai nézetben vagyok, hogy a köznyugalom helyreállításának egyik, mindenesetre sikeres eszköze és módja, ha az egyházpolitikai javaslatokon mielőbb tulesünk, vagyis, ha azok törvényerőre emelkednek, midőn elérkezettnek fogom látni a szükséget, hogy ezek iránt kérve, sürgetőleg lépjek fel, ismerni fogom kötelességemet. (Elénk helyeslés a jobboldalon.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósitása. —

Budapest, november 21.

Kezdete délelőtt 10 órakor.

Elnök: Andrássy Tivadar gróf.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schóber Ernő, Hock.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Szilágyi Dezső, Hieronymi Károly, Eötvös br, Fejérváry Géza báró, Josipovich és Festetich gr.

Hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Perczel Béni jegyző jelenti, hogy Busbach Péter interpellácziót jelentett be Kossuth Ferencz körutja és a debreczeni botrány, Veszter Imre pedig a ragályos tüdőlobb tárgyában.

Az interpellácziók az ülés végére maradtak.

A belügyi költségvetés.

Babó Emil a közigazgatási bizottságról szóló reformot most anakronizmusnak tartja mindaddig, amig a tervbe vett egész közigazgatási reform nem ismeretes. A közigazgatási reform iránt ő maga bizalmatlansággal viseltetik, mert nem lehet abban más az elv, mint ami megnyilatkozott a szempczi ügyben: merev czentralizáczió, még pedig a kormánypolitika erősitésére. Hiszen ha ma a megyei autonomia korában igy közigazgatnak, ahogy közigazgatnak, hogyan fognak közigazgatni majd autonómia nélkül, központositott és teljes kormányhatalommal. A főispán jövőre is ott marad a megye élén és ebben röviden de velősen ki van fejezve, hogy mi lesz jövőre a reformált közigazgatás. (Helyeslés a szélsőpalról.) Ezért bizalmatlan a kormány iránt és nem szavazza meg a budgetet.

Pongrácz Károly gróf megmondta az egyházpolitikai javaslatok tárgyalásakor, hogy a kormány veszélyes szirtek felé viszi az ország hajóját. Ez a jóslata bevált, mert szövetségesei alföldi utjokban már olyan botrányokat provokálnak, melyek még a dinasztia iránti hüséget is megtámadják. Természetes, hogy most még bizalmatlanabb a kormány iránt és igy ezt a költségvetést a szabadkőmüves miniszternek még kevésbé szavazza meg. (Helyeslések.)

A vitát bezárták.

Berzeviczy Albert előadó csak röviden reflektál a vitára s abból a ház türelmére tekintettel, csak Holló Lajosról, Sima Ferenczről és Apponyi Albertről fog szólni. A Holló határozati javaslatában foglalt reformoknak még nincs itt az ideje és igy annak elfogadását ellenzi. Hasonlókép nem ért egyet Sima álláspontjával sem s amiket mondott, azokat épen csak az ő pártállásával lehet igazolni. Ami Apponyit illeti, sajnálja, ha neki, aki valamikor az egyházpolitikában a félrendszabályoktól óvott és a teljes megoldást sürgette, most neki nincs szemrehányása az izgató papok részére. Még csak a közjogi alapra nézve jegyzi meg, hogy vajjon ki gyöngitette a közjogi alapot: a szabadelvü párt, amely mindig ragaszkodott ez alaphoz, vagy pedig a nemzeti párt, amely mindig fejlesztgetni igyekezett és amely mindig meg nem felelőnek mondta a közjogi alapot? Erre feleljen meg az ország. A költségvetést elfogadásra ajánlja. (Helyeslés jobbfelől.)

Holló Lajos röviden reflektál a javaslata ellen felhozott argumentumokra s mert azok javaslatát nem gyöngitették, kéri annak elfogadását. (Helyeslés balfelől.)

Hieronymi Károly belügyminiszter ismételten utal azokra, amiket Holló beszédére és javaslatára mondott s ép oly joggal, mint Holló mondta, kijelentheti ő is, hogy a miket már mondott, azokat fentartja, mert azokat Holló nem czáfolta meg és ennek folytán a határozati javaslat elvetését kéri. (Helyeslés jobbfelől.) Pongrácznak azt feleli, hogy a szabadkőmives czélzás nem sikerült, mert már a 70-es évek óta a mai kormányférfiak közül egy sem szabadkőmives. (Zajos derültség jobbfelől.)

A többség a tételt megszavazta, a javaslatokat ellenben elvetette.

A vármegyék tételénél **Sima** Ferencz azt mondja, hogy a megyék szükségleteit a miniszter csak találomra állitotta össze s nem a megyék szükségleteihez képest. Ismét felhozza a péteriek esetét, akik már földönfutók. Nem szavazza meg a költséget. (Helyeslés balfelől.)

Hieronymi Károly belügyminiszter utal arra, hogy Sima mindennap más okból nem fogadja el a budget. Ez érdekes argumentálás, bár hiszen a vége egy, az, hogy nem szavazza meg. Ezt tudomásul veszi. Azonban nem ad igazat abban Simának, hogy a költségvetést tájékozás nélkül és rendszertelenül állitotta össze. Az igazi szükségletnek felel meg a budget minden izében és ezért a tétel elfogadását kéri. (Helyeslés jobbfelől.) Ami a Sima által is szóba hozott szempczi ügyet illeti, ismételten kijelenti, hogy az ő álláspontja a helyes.

Ugron Gábor: Nincs igaza! Nincs! Nincs! (Zajos derültség.)

Fenyvessy Ferencz: Annak nincs igaza, aki haragszik! (Zajos derültség jobbfelől.)

Hieronymi Károly utal Apponyinak 1891. ápr. 7-én mondott beszédére, amelyben a miniszternek ezt a jogát Apponyi is konstatálta a törvényekből. (Zajos derültség.) Ha tehát 1891-ben meg volt ez a jog, máig csak nem évült el. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

A tételt megszavazták.

A főispánok tételénél **Mülek** Lajos konstatálja, hogy ma a főispánokat csak politikai ágenseknek tartják, akik a kormány törvénytelen határozatát végrehajtják, azért a tételt nem szavazza meg.

Ugron Gábor tagadja a miniszterek azt a jogát, hogy a szabályrendeletet felebbezés következtében megváltoztathatná. Csak egyszerüen a jóváhagyási záradékot változtathatja meg és a törvényhatóságokat uj eljárásra utasithatják. A törvény mondja azt, hogy itt a miniszternek nincs megváltoztatási, csak megsemmisitési joga. A miniszter azért nem respektálja a szabályrendeleteket, hogy módot nyujtson a főispáni tulszabásokra. A miniszternek nem szabad a szolgabirói hivatalt Dorozsmáról Szegedre helyezni, mert ehhez nincs joga. Ne bujkáljon a miniszter, hanem, ha egyenesen elakarja érni czélját, álljon fel az igazságügyminiszterrel együtt és kérje ki a törvényhozás jóváhagyását a szolgabiroságoknak a járásbirósági székhelyekre leendő tárgyában. A tételt nem fogadja el.

Veress József Sima álláspontját pártolja és nem helyi, de állami szempontból tartja figyelembe veendőnek. Csatlakozik egyébként Mülek álláspontjához is.

Apponyi Albert gróf reflektál Hieronymi beszédére, amelyben az ő régi nyilatkozatát idézte. Szóló szó szerint nem emlékezik most régi nyilatkozatára, de valószinütlen, hogy ő a miniszter által jelzett álláspontnak adott volna kifejezést. Egyébként és ez csak azt bizonyitaná, hogy szóló akkor tévedett és az a mai esetben nem változtatott semmit. Ebből az állapotból más tisztázás nincs, mint a miniszteri rendelet visszavonása. (Helyeslés balfelől.) Különben es a kérdés még szóba fog kerülni, de azt nem érti, hogy mi szüksége volt a miniszternek, hogy ő maga hozza föl. (Felkiáltások: Sima hozta szóba!) Hát jól van, de akkor a miniszter ne vádolja ráfogással a törvénysértés miatt felzuduló ellenzéket. (Helyeslés baltelől.)

Endrey Gyula az alföldi szocziálizmusról beszél s elmondja azokat a tapasztalásokat, amelyeket ő e téren Hódmezővásárhelyen szerzett, a többek között azt, hogy bár a munkás egyesületeket eltiltották, azok az egyesületek még is léteznek, csakhogy most ellenőrzés nélkül. Jobb lesz tehát azokat az egyesületeket ismét engedélyezni, mert ekkor legalább ellenőrizhetők. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Sima Ferencz a főispánok ellen szól, akiknek intézménye nem vált be, tehát természetes, hogy ő is a tétel ellen van.

*

Budapest, november 21. (Saját tudósitónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósitónk a következőket sürgönyzi:

Hieronymi válasza után a tételt megszavazták.

Busbach Péter általános feszült érdeklődés között előterjeszti interpellácziját. Jellemzi Kossuth Ferencz viselkedését, ki apja hirnevének varázsa alatt bejárja az országot. Eltekintve attól, idegen állampolgárnak van-e joga izgató körutra indulni? Kossuthnak köruti szenvedélye már olyan jelenséget eredményezett, melyről csak megvetéssel és undorral szólhat minden magyar ember. (Nagy zaj a szélbalról. (Zajos közbekiáltások.)

Elnök: Csendet kérek!

Busbach: Az olyan államfelforgató ideákért, amiket az az ur hirdet, másunnan már rég kiakolbolitották volna. Mi eddig hallgattunk, mert közönyösek voltunk annak az urnak a boros pohár mellől elhangzó dikczióival szemben, (Nagy zaj a szélbalról) de a debreczeni botrányt nem lehet eltürni. Debreczen dicsőségét nem irigyli senki, mert szinte hihetetlen, hogy megfeledkeztek falai között a koronás főnk iránt tartozó tiszteletről. (Zaj, felkiáltás a szélbalon.)

Rohonczy: Gyalázat!

Kubinyi Géza: Gyalázatos az is, aki védeni merészli!

Busbach: Ezt türni lehetetlen. Orvoslást kér és előterjeszti következő interpellácziját;

Interpelláczió

a bel- és igazságügyminiszter urakhoz.

1. Megengedhető-e az, hogy idegen állam alattvalója hazánkban politikai körutat tegyen, a magyar állam közjogát nyilvános helyeken néptömegek előtt megtámadja és a magyar állam alaptörvényei elleni izgatásokkal az ország nyugalmát felzavarja?

2. A tegnapelőtti, Kossuth Ferencz-féle banketten állitólag előfordult botrány folytán megtette-e az igazságügyminiszter ur azon intézkedéseket, melyek a felség személyét sértő inzultusok szigoru megtorlásához szükségesek?

(Helyeslés és tetszés jobbról.)

Kovács József szólni akar.

Elnök: Mily czimen?

Kovács: Ott voltam Debreczenben. (Felkiáltások: Elég gyalázat! Eláll!) Kovács kijelenti, hogy a történteket sajnálják ők is, de felelőségre nem vonhatók, mert nem okai. (Kaczagás.)

Polonyi is szólni akar. (Zajos felkiáltások: Eláll! Nem hallgatjuk!)

Elnök kérdi, megengedi-e a ház Polonyinak beszélni.

Polonyi: Nem engedélyt kérek, jogom van beszelni. (Nagy zaj.) Az elnök csenget és kiált, a képviselők kiabálnak, utoljára az elnök kénytelen volt az ülést fölfüggeszteni.

Az ülés megnyitása után **Hieronymi** felelt, kijelentve, hogy sem Kossuthnak, sem másnak nem engedi meg a kormány törvénybe ütköző dolgok elkövetését. — akik ilyet elkövetnek, bünhődnek. Kossuth bár idegen állampolgár, de folyamodott a honosságért, tehát külön intézkedés szüksége nincs. A debreczeni botrányt illetőleg a kormány megtette a lépéseket s elredelte a tényállás konstatálását, a többi Szilágyi Dezső dolga lesz. (Zajos általános helyeslés.)

Szilágyi Dezső a debreczeni botránynak nem tulajdonit különös fontosságot, de azért hasonló jelenségek felett egyszerüen napirendre térni nem lehet. Debreczen lakosságát szóló nem vádolja. (Helyeslés.) Az igazságügyi és közigazgatási hatóságok vállvetve dolgoznak a tényállás kideritésén, mely után a törvényes lépések méltó megtorlás végett megtétetnek. (Zajos általános helyeslés.)

Polónyi Géza szólni akar.

Ugron: Ugyan hallgass, a miniszterek egészen korrekt választ adtak!

Polónyi kijelenti hogy ők is helytelenitik az esetet.

Körösi Sándor Debreczent védi.

Busbach Péter kijelenti, hogy a választ tudomásul veszi.

A választ a ház is egyhangulag tudomásul vette.

A ház izgatott hangulatban oszlott szét.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 777.7 milliméter, délután 2 órakor 774.0 milliméter. **Hőmérsék**: reggel 7 órakor C° + 1.7, délután 2 órakor C° + 5.9. **Szél iránya és ereje**: reggel 7 órakor K. 1. délután 2 órakor EK. 2. **Felhözet**: reggel többnyire borult, délután derült. **Csapadék az utóbbi 24 órában**: 0 milliméter.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várhatói

— November 22. —

Száraz. — Éjjeli fagy.

Egy magyar szabó, mint trónigénylő.

— Saját tudósitásunk. —

Arad, november 21.

A 60-as évek elején Pesten egy diszmagyar ruha készitő szabómester lépett fel mint trónkövetelő. A komikus eset a következőkép történt.

Több szédelgő, élén egy vándor szinészszel, hamis okmányokat mutatva fel, a szabóval elhitette, hogy ő Árpád egyik leszármazott ágának ivadéka, igy hát joga van a királyi trónra. A szabó, a ki hóbortosságáról volt ösmeretes, a szédelgőknek lépre ment, s tüstént diszmagyar ruhát és fejedelmi palástot készitetett magának. S . . . vándor szinészt kinevezte főhadsegédjének tábornoki ranggal, másik két egyénnek pedig udvari méltóságot adományozott, ellátván mindkettőt rangjukhoz illő arany sujtásos magyar ruhával.

Minthogy a „tábornok" fia nyomdában volt alkalmazva, sikerült a népbez intézendő szózatokat is könnyü szerrel kinyomtatni. Igy aztán felszerelve, a pretendens szvitjével együtt megindult a Pest közelében fekvő kisebb magyar városokba. Sem zászlós bandériumok, sem küldöttségek, élén a polgármesterrel, nem fogadták a határszélen az érkezőket, mert azok kerülve a nyilvánosságot, a legnagyobb csendben, éjjel érkeztek meg, a miről csakis a beavatottak birtak tudomással. Gyülekezési helyül egy magánlakást jelölt ki, hol különféle elnevezés alatt: név-nap, disznótor stb. találkát adtak egymásnak és lakomát rendeztek a magas vendég tiszteletére és erszényére. Olyankor az asztalok leszakadásig voltak megterhelve külömféle sültekkel, turos-rétessel, kürtös-kalácscsal és egyébb tésztanemüekkel, ugyszinte a pitvarban egy hordó bor csapon állott a fejedelem éltetésére.

A jelenvolt pártütők között első helyet foglalt el az alsóbb rendü intelligencia: a kántor, borbély s a kovács, ugyszintén nem hiányzott a vászoncselédség sem. Miután a kántor, a nép szaván orgonahuzó — orátori üdvözletét bevégzé, a nők a magas vendég iránti hódolatukat kifejezvén, kézcsókolásra felvonultak.

Mindezen üzelmekről a pesti rendőrség idejekorán értesülvén, csak a kellő alkalomra várt, hogy a spektákulum összes rendezőit egy csapással kézrekeritse, mi meg is történt. A vallomásokból kiderült, hogy S. vándor szinész agent-provocateur volt, mely szépen jövedelmezett neki, de nem a pretendensnek, a ki csődbe került. Az elfogottak közül némelyik több havi fogsággal sujtatott, a jámbor szabó pedig, kinek rögeszméjévé vált, hogy ő valóban fejedelmi vérből származik, a bolondok házába jutott, a honnan több havi hidegviz-kura után Pozsonyba, az irgalmas barátok kolostorába lett internálva.

J. M.

HIREK.

November 22. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Cziczelle. — Protestáns naptár: Cziczelle. — Görög-keleti naptár (november 10.): Oreszt. — A nap kél 6 óra 59 perczkor, nyugszik 4 óra 2 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet dijtalan.

Kölcsey-könyvtár nyilva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **A hivatalos lapból.** A király Hrzic Simon báni táblai birónak valamint törvényes utódainak a magyar nemességet a „topuskói" előnévvel dijmentesen adományozta.

— **A vértanuszobor rácsozata.** A vértanuszobor rácsozatának pályamüvei tegnap óta közszemlére vannak kitéve a városház kistermében. A sok terv közt természetesen legszebbek azok, amelyekkel Stoll Béla dijat nyert. Az első nyertes szebb, de a második dijat nyert praktikus használatban jobb. A tervek közt figyelmet kelt még Tabakovics egyik terve, s egy párisi, valóban remek terv, mely azonban tul költséges.

— **A harmadik kerületi választás.** Vasárnap lesz meg a harmadik kerületben a városatya-választás, melynek elnökül a közgyülés Remetei F. Károlyt, elnökhelyttesül Tedeschi Viktort küldte ki. A választás zajosnak igérkezik, mivel a két jelöltnek, Rákóczy Zoltánnak és Bozsik Györgynek hivei ugyancsak dolgoznak az egyik vagy másik kandidátus érdekében.

— **Változások a városnál.** Pareos István elhalálozásával megürült gazdasági tanácsosi állás betöltéséről — értesülésünk szerint — a közel gondoskodnak. E tisztre Varjassy Lajos van kiszemelve, akinek helyébe adóügyi tanácsos Kádas Kálmán lesz. Az első aljegyzői széket ifj. Löcs Rezsővel töltik be, kinek helyét Vannay Gyula fogal-

mazó foglalja el. — Ezekkel a változásokkal együtt emlitik, hogy a fogalmazói állásra van már alkalmas egyén, s ez Parecz Béla az elhunyt tanácsos jogvégzett fia, kinek jövőjéhez — készültségét és képességeit tekintve — szép reményeket füznek.

— **Jakabffy Imra**, Krassó-Szörény vármegye főispánja — mint részvéttel értesülünk — nehány nap óta ágyban fekvő beteg. Komolyabb aggodalomra nincs ok.

— **Az államszámviteli vizsgák.** A mult héten végződtek be a budapesti államszámviteltani vizsgák, kevésbbé kedvező eredménynyel. A sok jelentkező közül alig nehányan vizsgáztak le, s ezek között Nemkoff Ferencz arad városi segédtiszt, ki jelesen állotta ki a vizsgát.

— **Jegyzői vizsgálatok.** Dálnoki Nagy Lajos megyei főjegyző vezetése mellett jegyzői vizsgálatok folynak most a megyeházán. Összesen tizenketten jelenkeztek jegyzői vizsgálatra, névszerint a következők: Rózsa Dezső, Argyeleán Miklós, Muzsay Géza, Hofbauer János, Guy Miklós, Ardeleán Mózes, Lorizay Béla, Papp Sándor, Markovits István, Farkió Aurél, Takács Gyula és Lorizay Gyula. Tegnap kezdték meg az irásbeli vizsgálatokat, melynek befejeztevel a szóbeliek jönnek sorra.

— **Vizlevezető csatornák átvétele.** Az aradi megyei lovassági laktanyában tegnap vette át egy bizottság a belvizek levezetésére elkészitett csatornát. Az átvételnél a vizrendőri hatóság részéről jelen voltak Sarlot Domokos főkapitány, Green Nándor rendőrhadnagy, Posgay Lajos dr. főorvos, Nachtnébel Odön mérnök, a megye részéről Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán, Pálffy József kir. főmérnök és Jiraszek Lajos müépitész. A csatorna az engedélyokiratban emlitett tervek szerint készült, s azon a bizottság mi kifogásolni valót sem talált.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara közhirré teszi, hogy Missits Manó ügyvéd, lakását Kisjenőről Nagy-Buttyinba helyezte át.

— **Népesedési mozgalom.** Az elmult hét születési és halálozási számarányai a következők. Született az elmult héten Arad város területén 40 gyermek és pedig 23 fiu, 17 nő; arány 44·9 pro mille. Meghalt 26 egyén és pedig 14 fiu, 12 nő, az arány 27·0 pro mille. Difteritisz-halálozás kettő fordult elő.

— **A második évi önkéntesi szolgálat.** A képviselőház véderő-bizottságának tegnapi ülésén kérdést intéztek a honvédelmi miniszterhez az iránt, vajjon illetékes helyen nem foglalkoznak-e avval, hogy a védtörvény 25-ik §-ának módositásával az esetleges második évi önkéntesi szolgálat eltöröltessék. A honvédelmi miniszter azt válaszolta e kérdésre, hogy ez idő szerint ily szándék egyátalán nem forog fönn. Azóta, hogy a szóban forgó törvényes intézkedés életbe lépett, öt év folyt le; az, hogy a hadsereg minél nagyobb számmal nyerjen tartalékos tiszteket, eleretett s ezt az eredményt más irányu intézkedésekkel koczkáztatni nem lenne helyes. — Különben is aránylag fölötte csekély a második évet szolgáló önkéntesek száma s ezek jelentékeny százalékánál is az az örvendetes jelenség mutatkozik, hogy törekszenek a tiszti rangot elérni. A törvény megváltoztatására semmi indok nem forog fönn. Nincs is tulsok tisztje a véderőnek, sőt a honvéd-gyalogságnál még hiányzik is 330 tiszt. Egyébként, ha mutatkoznék is fölösleg tisztekben, erre szükség lesz a népfölkelésnél.

— **A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister gróf Wenckheim Frigyesné szül. Wenckheim Krisztina grófnőnek, a ki a mecséri r. kath. iskola részére 1000 frt értékü telket és épületet adományozott, őszinte elismerését és köszönetét nyilvánitotta.

— **Katonai utóállitás.** Katonai utóállitás volt tegnap az aradi várban. Előállt két aradi hadköteles, azonban egyik sem vált be.

— **Azt hitték öngyilkos.** Hirtelen halállal halt meg Aradon Politzer Irma. Azt beszélte róla mindenki, hogy öngyilkos lett, Pedig más vitte a sirba a gyönyörü ifju leányt, más . . . Az amiről a költők „de profumdis" néven oly sokat, oly szépen daloltak már. A leányt tegnap bonczolták fel, s helyezték örök nyugalomra.

— **A Parecz István ravatalára** szánt koszoruk megváltása fejében az aradi waggongyár 30 frtot, Jiraszek Lajos és neje 20 frtot adományezott jótékony czélokra.

— **Hirtelen halál.** Levelezőnk irja: Vásárhelyi László orsz. képviselő lökösházi pusztáján Simándán János és Gyebnár János, mint éjjeli őrök voltak alkalmazva. A napokban, épen hogy a kastélyt megkerülték, kissé betértek pihenni egy lakatlan szobába. Ott nem sokára, hogy ledültek, el is aludtak. Reggel felé Gyebuár valami különös zajra ébredt fel. Ijedve látta, hogy társa az utolsóban van és hörgését rettenetes hallgatni. Pár perez mulva Simándán meghalt. A hullavizsgálat szivszélhüdést konstatált.

— **Névmagyarositás.** Kiskoru Weiszberger Ignácz aradi illetőségü ugyanottani lakos vezetéknevét „Varsányi"-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Kiket szeretünk?** Egyéves korunkban: a dadát. Ötéves korunkban: a mamát. Tizéves korunkban: a vakácziót. Tizenhatéves korunkban: a szabadságot. Huszéves korunkban: a leánykát. Harminczéves korunkban: a feleségünket. Negyvenéves korunkban: a gyermekeinket. Ötvenéves korunkban: a puha roásbeafet. Hatvanéves korunkban: a nyugalmat. Minden korban: Önmagunkat.

— **Katonazene.** Az aradi zenekedvelő közönségnek már rég nem volt alkalma, a helyben állomásozó katonazene müvészeti előadásain gyönyörködhetni. Annál nagyobb megelégedéssel regisztráljuk, hogy az emlitett zenekar jövő szombaton a Pohl-szálloda diszes helyiségeiben, teritett asztalok mellett, fog játszani. Bővebbet annak idején.

— **Liba a városházán.** Egy hófehér liba gágog tegnap óta az aradi városház udvarán. Látszik rajta, hogy nem érzi magát otthon a nagy épülettömb szürke falai között. Meg-megrázogatja a farkát, félreforditott fejjel fel-feltekint az égre, s vágyódik a szabadba. A libának regénye van. Egy csinos asszonyka vette a piaczon, a Guti Sándor oltalmára bizta, hogy hozza haza azt. Az asszonyka azonban eltünt s a kis fiucska nem tudva a kis libával mit csinálni, elvitte a városházára, hol igazolt tulajdonosa át is veheti.

— **Köszönetnyilvánitás** Az izr. jótékony egylet részéről kibocsájtott felhivás következtében adományozni szivesek dtek: Neumann testvérek 5 öl, Wuk H. és fiai Szlatinán 5 öl, Mairovits Mór Radnán 1 öl tüzifát, Neumann Dániel, Hirschmann Simon, Spitzer Ignácz, Seidner Bernát Berzován 10—10 frt, Braun Etel, Pollak Vilmos, Bing Ede 5—5 frt, összesen 11 öl tüzifa és 55 frt. A nagylelkü adományokért hálás köszönetét fejezi ki Lustig Adolf elnök.

— **Pályázatok.** Albirói állásra a szakolczai járásbiróságnál 2 hét alatt; jegyzői állásra zombori törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra a deési törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra a kaposvári törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra a tordai törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra az egri törvényszéknél 2 hét alatt.

SZINHÁZ, IRODALOM, MÜVÉSZET.

A szinház müsora:

November 22. (Csütörtök) A kis alamuszi, operette.

November 23. (Péntek) Madame Sans Géne (Szókimondo asszonyság) vigjáték, először.

November 24. (Szombat) Madame Sans Géne, (Szókimondó asszonyság) vigjáték, második or.

November 25 (Vasárnap) Délután: A madarász, operette. Este: Gróf Monte Christo, dráma.

* **Bajazzók.** Leoncavalló remek hangszerelésü operáját, a Bajazzókat tegnap adták ötödször, első izben Sugár Arankával, ki Neddát énekelte. Várakozással néztünk a tegnapi előadás elé, épen Sugár Aranka fellépte miatt és várakozásunkban nem is csalódtunk. Nem akarunk párhuzamot vonni Réthy Laura és Sugár Aranka Neddája között, hanem annyit konstatálhatunk, hogy Sugár Aranka tegnapi felléptében egészen elfogadható alakitást mutatott be. Olyan másodprimadonnára minden vidéki szinpad büszke lehet. — Bajazzókat megelőzőleg a Szülei házat adták, melyben a régi szereplők sokkal jobban játszottak, mint az ujak. A szinház különben alig volt félig megtelve.

* **A „Szókimondó asszonyság"**-ból ma délelőtt tartják a jelmezes főpróbát. A személyzet teljesen elkészült a nehéz darab betanulásával, és készen vannak az empire ruhák is, melyek a Madame Sans Gene idejében divatoztak és ez előadásra csaknem teljesen ujan készittetett az egész női személyzet toilettje a második felvonásbeli estély pompájának emelésére. Gyönyörük az uj diszletek és jelmezek is. Az előadás iránt óriási érdeklődés és már számos előjegyzés történt, ugy a pénteki mint a szombati előadásra.

* **Uj naptárak.** Légrády Testvérek könyvkiadó hivatalában (Budapest, V., Váczi körut, 78) egy csomó uj és izlésesen kiállitott naptár jelent meg 1895-re. Szabóné Nogáll Janka, általánosan jól ismert irónőnk kiadta a Hölgyek naptárát, mely beltartalmának becsességéért és csinos megjelenéséért kiválóan megérdemli a jóizlésü magyar hölgyek pártolását. A könyv ára 1 frt 80 kr. Ugyanitt megjelent: Tanitók naptára (szerk. György Aladár, ára 1 frt 20 kr.) Gazdák naptára (szerk. Lónyay dr., ára 1 frt 60 kr.) Kertészek naptára (szerk. Benes J., ára 1 frt 40 kr.) Orvosok naptára (szerk. Faragó dr., ára 1 frt 40 kr.) Jegyzéknapló mindenki számára (ára 1 frt 25 kr.) valamennyi diszes kiállitásban, csinos kötésben, végül Közhasznu zsebnaptár (füzve), ára 24 kr.

TÁVIRATOK.

A király az irodalomért.

Budapest, november 21. (Saj. tud. táv.) A »*Nemzet*» jelenti, hogy a király tudvalevőleg az Osztrák-magyar monarchia irásban és képekben czimü munka költségeinek diferencziáját megigérte a saját pénztárából fedezni. Most a vállalat szerkesztősége ülést tartott *Stefánia* főherczegnő elnöklete alatt s abban állapodott meg, hogy Bosznia-Herczegovináról is adnak ki egy kötetet, melynek megirására *Kállay* Béni vállalkozott. Most a király kijelentette, hogy ennek a kötetnek a kiadói különbözeteit is saját pénztárából fogja fedezni.

A hangulat.

Budapest, november 21. (Saj. tud. táv.) Tegnap óta a hangulat nem változott, tehát még mindig kedvező. Wekerle tegnapi tapintatos és a helyzet magaslatán álló nyilatkozatának méltó hatása ez a szilárd hangulat, amelyet azonban szilárditottak más mozzanatok is.

Szilárditotta az a meggyőződés, melyet a tegnappal szemben ma már a legobskurusabb klerikálisok is vallanak, hogy Nopcsa Ferencz báró a királyné udvarmestere csak magas, 80 éves kora miatt mentetett fel felelősségterhes és meghajlott korában nehezen betölthető állásától. Kezdetben, tegnap a klerikális források a liberálizmus bukását látták a felmentésben. Mára azonban a fölmentő királyi kézirat rendkivül meleg hangja kijózanitotta őket abból az illusióból.

Szilárditotta továbbá a hangulatot az, hogy a debreczeni botrányt most már az egész közvélemény egyedül azoknak a terhere rójja, akik előidézték: a függetlenségi utazók terhére. Es erős ma már a meggyőződés, hogy ha valakiknek az a botrány a reputácziját megtámadja, azok nem lehetnek mások, mint akik könnyelmüen provokálták ezt a botrányt s ebben a mértékét adtak politikai éretlenségüknek és léhaságuknak.

A debreczeni heczcz.

Budapest, november 21. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi pártnak a debreczeni

botrányt elitélő magatartása a botrány okozta kinos feltünést jelentékenyen mérsékelte. Megnyugtató teljesen azonban a kormány válasza, melylyel mindenkit kielégitettek, még a legdühösebb Kossuthistákat is. A kormány határozott állásfoglalása biztositék, hogy a debreczeni botrány előidézői példásan fognak bünhödni, s ez megnyugtató lesz bizonynyal fölfelé is.

—

Ormos temetése.

Temesvár, nov. 21. (Saj. tud. táv.) *Ormos* holttestét éjjel átvitték fáklyafénynyel József-városi házából a megyei székházba, honnan délután temették nagy részvét mellett. A gyászszertartást *Németh* József püspök végezte. Ravatalán több száz koszoru feküdt.

—

Felfüggesztett alispán.

Nagybecskerek, nov. 21. (Saj. tud. távirata.) *Dániel* alispánt *Loga* Szilárd nagybecskereki alkapitányával elkövetett több szabálytalanság és visszaélés miatt hivatalától felfüggesztették. Az eset óriási feltünést kelt.

—

Hajó-összeütközés.

Fiume, november 21. (Saj. tud. táv.) A »Deák« nevü Adria-gőzösbe beleütköközött Trieszt mellett »Cosulich« osztrák gőzös. »Deák« megsérült.

—

A bécsi magyar-egylet Andrássynál.

Bécs, november 21. (Saj. tud. táv.) A bécsi magyar egylet küldöttsége tisztelgett *Andrássy* Gyula gróf miniszternél, hogy uj állásában üdvözölje őt. A miniszter behatóan tudakozódott az egyesület tevékenységéről, melybe belép alapitótagnak.

—

Elnökválság a lengyel klubban.

Bécs, november 21. (Saj. tud. táv.) A lengyelek klubjában ugy látszik elnökválság készül. Zaleski lovag elnök ugyanis azon okból, hogy nem sikerült neki a klub többségét a kormány választási reformjavaslatának megnyerni, állásától meg akar válni. Remélik azonban, hogy sikerülni fog az elnök és a klub között az egyetértést helyreállitani.

—

Az uj czár.

Berlin, november 21. (Saj. tud. táv.) A finnek *II. Miklós* czár első kiáltványára nem akarták letenni a hüségesküt. — Erre a czár második kiáltványt adott ki, mely a finneket megnyugtatta. A czár fogadta a lengyelek küldöttségét is, mely előtt kijelentette, hogy egyformán szereti minden alattvalóját.

—

Kivégzett anarkista.

Barcellona, november 21. (Saj. tud. táv.) Reggel kivégezték *Salvador* anarkistát. Utoljára felkiáltott: »Eljen az anarkia!« és énekelt.

—

Beteg királynő.

London, november 21. (Saj. tud. táv.) *Viktoria* angol királynő utolsó nyár alatt nagyon megöregedett. Reumatikus baja nagy mértékben erőt vett rajta, ugy, hogy alig tud nehány lépést tenni.

—

A czár esküvője.

Darmstadt, november 21. (Saj. tud. táv.) Hivatalosan jelentik, hogy *Miklós* czár esküvője *Alicze* herczegnővel e hó 26-án lesz.

—

A japán-kinai békekötés.

Washington, november 21. (Saj. tud. táv.) Japán felelt *Cleveland* elnök intervenialó ajánlatára. Japán utal hadi sikereire, melyek folytán elvárhatja, hogy a békekötést tőle egyenesen Kina kérje. Itt a választ ugy értelmezik, hogy az alkudozást pekingi és tokióiamerikai követek közvetitsék.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balogczéig jelentése. —

Budapest, november 21.

Gabnaüzlet: Buzát ma gyengén kináltak, a vételkedv tartózkodó volt, az irányzat csendes lett, elkelt 15,000 mm. teljes napi árakon. Eladások:

	mmázsa	klgramm	frt
Tiszavidéki	100	82.5	6.85
„	1800	82.	6.90
„	1000	82.	6.35
„	500	81.6	6.90
„	100	80.2	6.77½
„	100	80.	6.65
„	150	80.	6.35
„	200	78.5	6.70
Fehérmegyei	100	79.5	6.67½
„	400	81.	6.80
„	500	79.	6.70
Hartai	2500	81.2	6.85
„	1200	79.3	6.85
Tolnai	800	80.	6.70
Zab	100		6.15
„	200		6.05
„	270		5.95
„	100		5.90

Határidőüzlet: Amerikából ma valamivel lanyhább árfolyamokat jelentettek, mire a mi tőzsdénken is lanyhábban indult pár krral az üzlet buzában s az igen csekély üzletmenet következtében igy zárult is. Tengeriben is igen csekély üzlet fejlődött ma, s tekintettel a külföldi lanyhább jegyzésekre, s az itteni gyenge vásárlási kedvre pár krral lanyhább lett. Zab és rozs lanyhábbak.

Zárul 11 órakor

Buza márczius—április 1894	7.10—7.12
Buza szeptember—október 1894	6.76—6.78
Tengeri május—junius 1894	5.75—5.77
Tengeri őszre	6.11—6.12
Zab márczius—április 1894	6.45—6.50
Zab őszre	6.08—6.09
Káposztarepcze	11.15—11.25

Külföld: New-York: buzára ¼—⅜, tengerire ⅛—¾ lanyhább. Chicago: buzara —⅜, tengerire ⅛— lanyhább, Párisszilárd, London üzlettelen, Liverpool csendes.

Értéktőzsde: Ma az üzlet lanyhábban indult, de később az élénkebb üzletmenetre és vásárlási kedvre némi szilárdság állott be.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	390.75
Magyar hitelrészvény	489.—
Osztrák államvasut	273.50
Rima-Murányi	382.50
Déli vasut	108.—

—

= **Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.** 1894. évi nov. hó 20-án. Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgron felüli sulyban) 42.—43. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) 42.—43. krig. Fiatal nehéz (pkint 320 klgron felüli sulyban) 43.5—44 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 kilogr. sulyban) 44.—44.5 krig. Fiatal könnyű (pkint 250 klgr. terjedő sulyban) 44.—44.5 krig II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 42.—43. krig. — Közép (pkint 220—280 klgr. sulyban) 43.—43.4 krig. — Könnyű (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 43.—44. krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 klg. felüli sulyban) 42.5—43. krig. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 43.—43.5 krig. — Könnyű (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 41.5—425. krig. Sertéslétszám 1894. nov. hó 18-án volt készlet 162,889 darab. 1894. nov. hó 19-én felhajtatott: 1834 darab. 1894. nov. 19-én elszállittatott 3606 drb. 1894. nov. 17-én maradt készletben 161,117 drb. — A hizott sertés üzleti irányzata: Csendes.

—

Szeszüzlet.

— November 21. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 52.50 kicsinyben 53.— nordó nélkül per 100 liter % beleertv. 35 frt fogyasztási adót.

—

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósitása. —

Budapest, november 21. d. u. 5 óra.

Fajt	Irányt	100 klg. ár frttól	frtig
Buza bánsági uj	. . .	6.55	6.80
Buza tiszavidéki	. . .	6.60	6.85
Buza pestvidéki	. . .	6.55	6.80
Buza fejérmegyei	. . .	6.55	6.80
Buza bácskai	. . .	6.65	6.20
Rozs uj, I-ső rendű	. . .	5.35	5.40
Rozs uj, II-od rendű	. . .	5.30	5.35
Arpa takarmány	. . .	5.80	6.15
Arpa égetni való	. . .	6.40	7.15
Arpa sörfőzdei	. . .	7.35	8.50
Zab	. . .	5.95	6.25
Tengeri bánsági	. . .	5.45	5.55
Tengeri másnemű	. . .	—.—	—.—
Káposzta-repcze bánsági	. . .	9.30	9.70
Köles	. . .	5.90	6.40
Határidőre: Buza szept.-okt.	. . .	7.11	7.12
Buza márcz.-ápr.	. . .	6.77	6.79
Buza máj.-jun.	. . .	—.—	—.—
Rozs szept.-okt	. . .	—.—	—.—
Tengeri jul.-aug.	. . .	—.—	—.—
Tengeri aug.-szept.	. . .	—.—	—.—
Tengeri októberre	. . .	—.—	—.—
Zab márcz.-ápr.	. . .	6.07	6.09
Zab szept.-okt.	. . .	—.—	—.—
Káposzta-repcze aug.-szept. 1894.	. . .	11.15	11.25

—

Hivatalos árfolyamok
a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. novembber 21.

Magyar aranyjáradék 4%	123.25
Magyar koronajáradék 4%	97 40
Magyar arany 4½%	128.—
Magyar ezüst 4½%	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	125.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	97.25
Magyar italmegváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	159.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.50

—

VIZJELZÉS.

1894. évi november hó 21-én reggel 8 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérczén.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.	Jégrastagság cztimétr.
Branyiczka	+ 6°	felhős	— 48	—
Arad	+ 2°	felhős	— 127	—
Makó	+ 6°	felhős	— 25	—
Szeged	+ 5°	felhős	+ 76	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 felotti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. november 21.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

Aradvárosi szinház.

Evadbérlet 51. szám. Havibérlet 11. szám.

Csütörtökön, 1894. november 22-én

A kis alamuszi.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzette: Bokor József.

SZEMÉLYEK:

De Chateaux Renard vicomte . . . . . Sugár A.
St. Remy marquis . . . . . Mezey M.
De la Tremuille lovag . . . . . Sólyom L.
Mac Donald, amerikai ültetvényes . . . . . Rónaszéki.
Sarah, neje . . . . . Reviczky E.
Mary, ennek huga . . . . . Barts A.
Tom, Mac Donald unokaöcscse . . . . . Fóriss P.
A prefet . . . . . C atár Gy.
Rettenetes, rendőrkáplár . . . . . Szendrei M.
Juliette, szobaleány . . . . . Körösy J.

Kezdete 7 órakor.

KIS LOTTO.

Brünni:

85, 47, 60, 81, 15.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza.**

22300/1894.

Hirdetmény.

Az 1895. évi egyenes adó kivetési munkálatok foganatba veendők lévén, felhivatik Arad sz. kir. város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeirására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeiró közegeket valótlan bemondásokkal tévutra vezeti, vagy munkájokban bármi módon akadályozza, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a értelmében 1—50 frtig terjedhető birsággal lesz sujtandó.

Felhivatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókivetés alapjául szolgálandó vallomási iveket, melyek ingyen, vétbizonyitvány mellett az adóügyi osztályban vehetők át, az alább kitüzött határidők alatt, a polgármester megbizásából, Kilényi János adóügyi alszámvevőnél, a saját érdekéből beadni el ne mulassza, és pedig:

A házbérjövedelmi vallomásokat 1894. év folyamán keletkezett uj házakra vonatkozólag f. é. decz mber 30-ig.

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó és az 1894. év folyamán keletkezett üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmü haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásokat 1895. évi januárius 30-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó meghatározott évi vagy havi fizetést élvezők évi vagy havi illetményeikre vonatkozó vallomásaikat, — továbbá a tőkekamat-adó tárgyát képező kamat vagy életjáradékra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 15-ig.

Az általános jövedelmi pótadó kiszámitásánál levonandó, ingatlanokra betáblázott és a folyó évben tényleg kifizetett adósági kamatokra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 31-ig, vétbizonyitvány ellen.

Az eb-adóra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január hó 8-ig.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek jövedelmeikre vonatkozó vallomásaikat 1895. évi márczius 30-ig.

A fent érintett vallomások pontos beadása a felek érdekében levén, megjegyeztetik, hogy az adótárgyaknak az adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkárositása czéljából való eltitkolása az 1883. XLIV. t.-cz. 100. §-a értelmében 1—500 frtig terjedhető birságolást von maga után.

Arad sz. kir. város tanácsának 1894. november 10-én tartott üléséből.

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

		reggel	délut.	este
BUDAPEST	indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	„	11,10	4,00	1,37
Csaba	„	2,23	5,55	4,35
Kétegyháza	„	2,54	6,13	5,08
Lökösháza	„	3,12	—,—	5,26
Kurtics	„	3,28	6,37	5,43
Sofronya	„	3,40	—,—	5,55
ARAD érkezik		3,55	6,55	6,10
		délután	este	reggel

Arad—Budapest.

		d. e.	reggel	este
ARAD	indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	„	11.46	—,—	10,02
Kurtics	„	11,58	8,38	10'16
Lökösháza	„	12,14	—,—	10,35
Kétegyháza	„	12,37	9,03	11,—
Csaba	„	1,28	9,25	11,45
Szolnok	„	4,31	11,22	3,00
BUDAPEST érkezik		7,35	1,20	6,30
		este	délután	reggel

Erdély felé.

		d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD	indul	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovácz	„	2,44	6,46	4,42	—,—
Gyorok	„	3,15	7,07	5,03	—,—
Paulis	„	3,32	7,18	5,14	—,—
Radna-Lippa	„ érk.	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	„	4,30	7,58	5,56	—.—
Berzova	„	4,50	8,14	6,12	—,—
Tótvárad	„	5,21	8.38	^,41	—,—
Soborsin	„	5,40	8.56	7,00	8,51
Piski	„	—,—	11.04	9,38	—.—
Gyulafehvár	„	—,—	12.51	11.25	11,18
Tövis érkezik		—,—	1.20	11.54	11,40
			délut	n éjjel	éjjel

Erdély felől.

		éjjel	éjjel		este
Tövis	indul	3,36	3.19	—.—	1.35
Gyulafehvár	„	3,59	4,04	—.—	2.14
Piski	„	5,05	6,05	—.—	3.59
Soborsin	„	6,33	8,21	4,00	6,26
Totvárad	„	—,—	8,40	4,21	6,42
Berzova	„	—,—	9,09	4,50	7,07
Konop	„	—,—	9,25	5,09	7,24
Radna-Lippa	„	7,29	9,58	5,47	7,56
Paulis	„	—,—	10,11	6,02	8,08
Gyorok	„	—,—	10,25	6,18	8,20
Glogovácz	„	—,—	10,48	6,47	8,44
ARAD érkezik		8,10	11,00	7,00	8,55
			délelőtt	reggel	este

Arad—Csaba—Nagyvárad.

		reggel	délut.
ARAD	indul	5,18	3.56
Sofronya	„	5,31	4,18
Kurtics	„	5,44	4,45
Lökösháza	„	6,00	5,13
Kétegyháza	„	6,18	6,13
Kigyós	„	6,31	6,37
Csaba	„	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik		9,32	—,—
		délelőtt	este

Nagyvárad—Csaba—Arad.

		délelőtt	délután
NAGYVARAD	indul	—,—	4,25
Csaba	„	7,09	7,12
Kig ós	„	7,24	7,25
Kétegyháza	„	7,47	7,39
Lökösháza	„	8,14	7,58
Kurtics	„	8,38	8,15
Sofronya	„	8,53	8,27
ARAD érkezik		9,10	8'42
		este	este

Arad—Temesvár.

		reggel	d. e.	délut.
ARAD	indul	6,20	11,35	5,00
Uj-Arad	„	6,31	11,59	5,21
Németságh	„	6,49	12,24	5,47
Vinga	„	7,08	12,52	6,14
Orczifalva	„	7,20	1,09	6,34
Merczifalva	„	7,31	1.25	6,52
Szt.-András	„	7,43	1,44	7,12
TEMESVÁR	érkezik.	8,01	2,10	7,39
		délelőtt	délut.	este

Temesvár—Arad.

		reggel	d. u.	éjjel
TEMESVAR	indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	„	8,46	1,41	9,29
Merczifalva	„	9,04	1,59	9,43
Orczifalva	„	9,19	2,15	9,54
Vinga	„	9,42	2.40	10,11
Németságh	„	10.00	2,57	10,26
Uj-Arad	„	10,30	3,30	10,45
ARAD érk.		10.43	3,44	10,55
		délelőtt	délután	este

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

		d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA	indul	8,00	6,40
Simánd	„	8,31	7,11
Kisjenő-Erdőhegy	„	9,20	7,55
Székudvar	„	9,36	8.11
Sikió	„	9,51	7,26
Ottlaka	„	10,5	8,40
Elek	„	10.28	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik.		10,38	9,12
		délelőtt	este

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

		reggel	d. u.
KÉTEGYHAZA	indul	5,17	3,03
Elek	„	5,30	3,23
Ottlaka	„	5,40	3,36
Sikló	„	5,51	3,50
Székudvar	„	6,03	4,06
Kisjenő-Erdőhegy	„	6.24	4,39
Simánd	„	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik.		7,14	5,40
		délelőtt	este

Mezőhegyes—Kétegyháza.

		reggel	este
MEZŐHEGYES	ind.	7,05	8,30
Kamarásmaj.	„	7,17	8,42
Nesze	„	7,25	8,52
Kovácsháza	„	7,42	9,10
Bánhegyes	„	8,04	9,33
M.-Bodzás	„	8,25	9,55
Bánkut	„	8,37	10,09
KÉTEGYHAZA érk.		8,55	10,30
		délelőtt	éjjel

Kétegyháza—Mezőhegyes.

		délután	reggel
KÉTEGYHAZA	ind.	3,00	5,16
Bánkut	„	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	„	3,40	5,49
Bánhegyes	„	4,02	6,06
Kovácsháza	„	4,25	6,23
Nesze	„	4.39	6,35
Kamarás-major	„	4.48	6,43
MEZŐHEGYES érk.		5 00	6;55
		délután	este

Arad—Szeged.

		reggel	d. e.	d. u.
ARAD	indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	„	5,24	9,22	4,49
Pécska	„	5,43	9,36	5,13
Battonya	„	6,12	10,01	5,47
Tompa	„	6,24	10.11	6,00
Mezőhegyes	„	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	„	7,22	11,00	7,21
Nagylak	„	7,39	11.15	7,43
Apátfalva	„	8,01	11,35	8.09
Makó	„	8,26	11,56	8.51
Kis-Zombor	„	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik		9,33	1,00	10,10
		délelőtt	délut.	este

Szeged—Arad.

		d. u.	este	reggel
SZEGED	indul	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	„	3,12	6,45	5,16
Makó	„	3,35	7,04	5,43
Apátfalva	„	3,55	7,23	6,02
Nagylak	„	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	„	4,32	7,59	6,39
Mezőhegyes	„	5,08	8,27	7,10
Tompa	„	5,32	8,40	7,35
Battonya	„	5,45	9,01	7,48
Pécska	„	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	„	6,23	9,38	8,27
ARAD érkezik		6,45	10,00	8,50
		este	éjjel	délelőtt

Arad—Gurahonoz.

		reggel	d. u.	d. u.
ARAD	indul	6,40	5,23	12,30
Ötvenes	„	6.56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	„	7,02	5.45	1,08
Uj-Szt-Anna	„	7,24	6,07	2,00
Világos	„	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyarád	„	7,53	6,36	2,52
Pankota	„	8,04	6,47	3,26
Apatelek	„	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	„	8,47	7,30	5,03
Bokszeg-Beél	„	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	„	9,38	8,20	6,53
Almás-Alcsill	„	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik.		10,20	9,02	8,00
		délelőtt	este	

Gurahonoz—Arad.

		reggel	d. u.	reggel
GURAHONCZ	indul	4,20	3,10	4,25
Almás-Alcsil	„	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin.	„	5,05	3,56	5,59
Bokszeg-Beél	„	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	„	5,56	4,47	7,40
Apatelek	„	6,06	4,57	8,00
Pankota	„	6,42	5,32	9,20
Muszka-Magyarád	„	6,48	5.38	9,32
Világos	„	6,55	5,45	9.50
Uj-Szt-Auna	„	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	„	7,39	6,29	11,10
Ötvenes	„	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik		8,00	6,50	11,43
		délelőtt	este	délelőtt

Borosjenő—Csermő.

		délelőtt	este
Borosjenő	indul	8.55	7,35
Csermő	érkezik	9.55	8,35
		délelőtt	este

Csermő—Borosjenő.

		reggel	délután
Csermő	indul	4,50	3,35
Borosjenő	érkezik	5,50	4,35
		reggel	délután

Arad sz. kir. város kap. hivatalától.

15315/1894. sz.

Körözés.

Folyó hó 3-án az aradi országos vásártéren egy 4—5 hónapos fekete szőrű csillagos homlokú kancza csikó találtatott bitangságban.

A csikó tulajdonosa köröztetik azzal, hogy a mennnyiben annak átvétele végett az aradi kapitányi hivatalnál **f. hó 22 éig** nem jelentkezik, az mint gazdátlan nyilvános árverésen eladatni fog.

Arad 1894. évi november 8-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Téli almát,

kiváló fajtákat,

nagyobb mennyiségben is elad fő-ut 48. sz. alatt

Boros Beniné.

Magyar kir. államvasutak. Üzletvezetőség Arad.

27754/III. szám.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré teszszük, hogy Arad állomásunk árukiadási raktárában **folyó hó 29-én reggeli 9 órától** kezdve a vonalainkon kézbesithetlenné vált áruk, felesleget képező és talált tárgyak nyilvános árverés utján eladatni fognak. Nevezetesen: egy waggon szerszámfa, kocsi-kenőcs, festék-áru, vaságyak, kép, czukorka, ruha, bor, műtrágya, vasszekrény, üveg, szalonna, hajtó kerekek, eke-fej, vascsövek, vaslemez, sárga rézbetük, vizeresztő készülék, barchent, üres hordók, stb.

Ezen árverésre a t. cz. közönség tisztelettel meghivatik.

Az üzletvezetőség.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm. 51 9—o2

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhirré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenkint: 23 évi törlesztésre 8% a melyből tőke törlesztésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre $7\frac{1}{2}$%, melyből tőke törlesztésre $1\frac{1}{2}$% fordittatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat külömbözet megtéritése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,
királyi tanácsos polgármester.

Téli áruk!

Az olcsóság csodája!

a hol mindent fél árban lehet venni

csakis, de csakis

Kilényi R. és Társa

7, 14 és 30 kros bazárjában

a szinházépületben, a 18 vértanu szobor átellenében van. 536 9—9

Iskolai táskák potom árért.

Alkalmi ajándékok

hihetetlen olcsó áron.

Gyermekjátékok majdnem ingyen.

Gyermek és férfi kalapok minden árban. Gyermek és férfi ingek, harisnyák, nyakkendők, gyermekkocsik, utazó bőröndök, esernyők, stb. stb. 813.

olcsóbban mint bárhol.

12727/894. k. h.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1884. évi 39523. sz. a. kelt intézménye alapján az 1894. évben fizetett III-ad osztályu kereseti adóösszegnek azon minimuma, mely Arad szab. kir. város területén lakó iparosokat és kereskedőket iparhatósági megbizottakká leendő megválasztásra képesiti, 15 frtban lévén megállapitva, — az 1885. évi 52211. sz. a. kibocsájtott magas miniszteri rendelet értelmében s figyelemmel az 1884. XVII. t. cz. 169. és 172. §§-aiban foglaltakra, Arad város területén 20 és az aradi járás részére szintén 20 iparos és kereskedő választandó mint iparhatósági megbizott, kik müködésüket 1895. évi január hó 1-én kezdendik meg.

Az aradvárosi I-ső foku iparhatóság mellé a hivatkozott törvény 169. §., az aradi járás szolgabirósága mellé a 172. §. értelmében 20—20 iparhatósági megbizottnak s 4, esetleg 8 póttagnak a városháza földszinti kistermében megejtendő választására **f. évi deczember hó 22 ik napjának d. e. 10 órája** kitüzetik, mire az érdekelt helybeli kereskedő és iparos urak minél számosabban leendő megjelenésre felhivatnak.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság, 1894 november 15-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Az epilepsia

gyógyitható és pedig visszaesés nélkül. Ezerek tanuskodnak már a tudománynak ezen csodálatraméltó sikere mellett.

Részletes adatok válaszlevél-bélyeggel együtt beküldendők a következő czím alatt:

„Office Sanitas", Paris 30. Faubourg Montmartre. 779 9—12

Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdája Aradon.

Fő-út 51. sz. az „Aradi és csanádi egyesült vasutak" palotájában. **Telefon sz. 151.**

Papirzacskók

erős és jó minőségű papirból gyártva

mindenféle nagyságban

nálunk raktáron tartatnak és czégnyomással együtt olcsó áron kaphatók.

„Aradi Nyomdarészvénytársaság" könyvnyomdája.